

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kuudes jaosto)

14 päivänä huhtikuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artikla – Kuluttajansuoja – Kohtuuttomat sopimusehdot – Direktiivi 93/13/ETY – 1 artiklan 2 kohta – Kansallisen oikeuden pakottavia säännöksiä heijastavien sopimusehtojen jääminen kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle – 4 artiklan 2 kohta – Sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioimisesta tehtävä poikkeus – Ulkomaan valuutan määräinen luottosopimus – Elinkeinonharjoittajalle kuuluvan tietojenantovelvollisuuden väitetty laiminlyönti – Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava asia ensisijaisesti 1 artiklan 2 kohdan kannalta

Asiassa C-364/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Tribunalul Galați (Galațiin alioikeus, Romania) on esittänyt 27.2.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.5.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

XU,

YV,

ZW,

AU,

BZ,

CA,

DB ja

EC

vastaan

SC Credit Europe Ipotecar IFN SA ja

Credit Europe Bank NV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit C. Toader ja N. Jääskinen (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Romanian hallitus, asiamiehinään aluksi R. I. Hațieganu, A. Rotăreanu ja C.-R. Canțăr, sittemmin E. Gane, R. I. Hațieganu ja A. Rotăreanu,
- Euroopan komissio, asiamiehinään N. Ruiz García ja C. Gheorghiu,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti,

on antanut seuraavan

määräyksen

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 1 artiklan 2 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB ja EC sekä toisaalta SC Credit Europe Ipotecar IFN SA (jäljempänä Credit Europe Ipotecar) ja Credit Europe Bank NV ja jossa on kyse ulkomaan valuutan määräiseen luottosopimukseen sisällytetyn sellaisen sopimusehdon väitetyistä kohtuuttomuudesta, jonka mukaan lainasumma on maksettava takaisin kyseisessä valuutassa ja jonka mukaan lainanottajat joutuvat kantamaan valuuttakurssin vaihtelusta aiheutuvan riskin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 93/13 johdanto-osan 13. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”jäsenvaltioiden lakien ja asetusten, joissa suoraan tai välillisesti vahvistetaan kuluttajasopimusten ehdot, osalta oletetaan, että ne eivät sisällä kohtuuttomia ehtoja; tämän vuoksi ei ole tarpeen saattaa tämän direktiivin säännöksiä koskemaan ehtoja, joissa heijastuvat pakolliset lait tai asetukset, tai niiden kansainvälisten sopimusten, joissa jäsenvaltiot ja yhteisö ovat osallisina, periaatteet tai määräykset; tässä suhteessa 1 artiklan 2 kohdan ilmaisu ’pakolliset lait ja asetukset’ kattaa myös ne säännöt, joita lain mukaan sovelletaan sopimuspuolten välillä silloin, kun muusta järjestelystä ei ole sovittu”.

- 4 Tämän direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin säännökset eivät koske pakollisia lakeja tai asetuksia heijastavia sopimusehtoja eikä kansainvälisten sopimusten, joissa jäsenvaltiot ja yhteisö ovat osallisina, määräyksiä tai periaatteita, varsinkaan liikenteen alalla.”

- 5 Mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä, hinnan tai korvauksen riittävyyttä eikä vastineena toimitettavia palveluja ja tavaroita, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.”

Romanian oikeus

- 6 Siviililain (Cod civil, jäljempänä siviililaki) 1578 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, säädettiin seuraavaa:

”Rahamääräiseen lainaan perustuva velvoite sisältää ainoastaan saman nimellisen rahamäärän, joka on ilmaistu sopimuksessa.

Jos valuuttojen hinta nousee tai laskee ennen maksun eräpäivää, velallisen on maksettava lainaamansa nimellinen rahamäärä takaisin, ja takaisinmaksu on suoritettava vain maksuhetkellä voimassa olevan valuuttakurssin mukaisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 7 Pääasian kantajista neljä, jotka ovat kuluttajia, teki 8.11.2007 Romaniaan sijoittautuneen yhtiön Credit Europe Ipotecarin kanssa Sveitsin frangin (CHF) määräisen kiinnelainasopimuksen 30 vuodeksi. Muut pääasian kantajat ovat kyseisen sopimuksen osapuolena olleen viidennen kuluttajan, joka oli kuollut 6.4.2014, oikeudenomistajia.
- 8 Kyseisen sopimuksen 6 kohdan 1 alakohdassa määrättiin erityisesti, että luotto oli maksettava takaisin sen ulkomaan valuutan määräisenä, jossa se oli otettu, ja että lainanottajat vastasivat valuuttakurssiriskistä eli kyseisen valuutan ja Romanian leun (RON) välisen kurssin vaihteluihin liittyvästä riskistä.
- 9 Credit Europe Ipotecar luovutti kyseiseen sopimukseen perustuvan saatavansa 31.3.2009 Credit Europe Bankille.
- 10 Asianomaisten kuluttajien tekemän uudelleenjärjestelyhakemuksen johdosta sopimuspuolet tekivät 3.10.2011 lisäasiakirjan, jolla muutettiin kyseessä olevan luottosopimuksen 6 kohdan 1 alakohtaa. Oli kuitenkin edelleen sovittu, että luotto oli maksettava takaisin Sveitsin frangeissa ja että mahdollinen valuuttakurssiriski jäi lainanottajien vastuulle.
- 11 Pääasian kantajat nostivat 16.3.2015 kanteen Credit Europe Ipotecaria vastaan Judecătoria Galațiissa (Galițin ensimmäisen asteen tuomioistuin, Romania) ja vaativat pääasiallisesti yhtäältä, että kyseessä olevan luottosopimuksen 6 kohdan 1 alakohdassa oleva sopimusehto todetaan kohtuuttomaksi ja pätemättömäksi, ja toisaalta, että Sveitsin frangin ja Romanian leun välinen vaihtokurssi määritetään sopimuksen tekohetken arvon mukaisesti ja että sen vuoksi, että

Romanian leun arvo Sveitsin frangiin nähden oli tekohetkestä alkaen laskenut, liikaa maksetut summat palautetaan. He väittivät kanteensa tueksi sopineensa Sveitsin frangin määräisestä luotosta Credit Europe Ipotecarin antamien neuvojen perusteella; se ei ollut antanut heille tietoja kyseisen valuutan arvonnoususta aiheutuvasta riskistä, vaikka tällainen riski oli kyseisen luotonantajan ennakoitavissa, koska luotonantajalla oli rahoitusalan asiantuntemusta toisin kuin kuluttajilla.

- 12 Credit Europe Ipotecar vetosi puolustukseensa ensinnäkin siihen, että asianomaisen luottosopimuksen 6 kohdan 1 alakohdasta koskevat vaatimukset oli jätettävä tutkimatta, koska direktiiviä 93/13 ei voitu soveltaa ja koska tuomioistuimella, jossa asia oli saatettu vireille, ei Romanian lainsäädännön mukaan ollut mahdollisuutta täydentää sopimusta lisäehdolla. Kyseinen yhtiö väitti tämän jälkeen, ettei sillä ollut mitään velvollisuutta antaa lainanottajille tietoja valuuttakurssiriskistä, koska valuutan vaihtokurssin kehitystä ei voida tietää varmuudella etukäteen ja koska se oli eräs niistä epävarmuustekijöistä, jotka olivat kenen tahansa keskivertokuluttajan ymmärrettävissä. Se väitti lopuksi, että sopimussuhteen ei voitu katsoa olevan epätasapainossa, koska kansallinen lainsäätäjä oli ottanut siviililain 1578 §:llä käyttöön ”rahan nimellisarvon periaatteen” ja koska pääasiassa nostetussa kanteessa tätä säännöstä ei oteta huomioon siltä osin kuin siinä pyritään valuuttakurssiriskin poistamiseen.
- 13 Judecătoria Galaţi hylkäsi 30.1.2018 antamallaan tuomiolla perusteettomana vaatimuksen, joka koski kyseessä olevan luottosopimuksen 6 kohdan 1 alakohdassa olevan sopimusehdon kohtuuttomuutta ja siten sen pätemättömyyttä.
- 14 Kyseinen tuomioistuin katsoi tässä yhteydessä muun muassa, että pääasian kantajilla oli ollut vapaus valita joko Romanian leun tai muun valuutan määräinen luotto ja että koska he ovat tehneet luottosopimuksen 30 vuodeksi muussa kuin palkkatulonsa valuutassa, he ovat implisiittisesti suostuneet ottamaan valuuttakurssin vaihteluihin liittyvän riskin eli riskin kyseisen sopimuksen tekohetkenä vallinneiden olosuhteiden muuttumisesta.
- 15 Lisäksi se katsoi, että mainitun sopimuksen sopimusehdot, joissa lainanottajat veloitettiin maksamaan luottoerät takaisin Sveitsin frangeina, eivät luoneet merkittävää epätasapainoa sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille, koska luotonantaja kantoi riskin Sveitsin frangin vaihtokurssin laskemisesta suhteessa arvoon, jota sopimuksen tekohetkellä sovellettiin muunnettaessa kyseinen valuutta Romanian leuiksi, kun lainanottajat puolestaan kantoivat tämän kurssin nousemisesta aiheutuvan riskin.
- 16 Judecătoria Galaţiin mukaan ei voitu olettaa, että rahoitus- ja pankkialalla toimivana elinkeinonharjoittajana luotonantaja oli tietoinen tämän vaihtokurssin kehittymisestä tai kykeni ennakoimaan sen. Pankki on tosin velvollinen antamaan kuluttajalle tietoja luottotarjoukseensa liittyvistä olennaisista seikoista, mutta vaihtokurssien volatiliiteetistä aiheutuvat riskit ovat kuitenkin seikkoja, joita jokaisen lainanottajan on konkreettisesti arvioitava.
- 17 Yhtäältä pääasian kantajat ja toisaalta Credit Europe Ipotecar ja Credit Europe Bank valittivat mainitun tuomioistuimen antamasta tuomiosta maaliskuussa 2018 Tribunalul Galaţiin (Galaţiin alioikeus, Romania) ja toistivat olennaisilta osin ensimmäisessä oikeusasteessa esittämänsä perustelut.

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että direktiiviä 93/13 koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että sen 1 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että sopimusehto ei kuulu mainitun direktiivin soveltamisalaan, jos sopimusehto heijastaa kansallisen oikeuden säännöksiä, joita sovelletaan sopimuspuolten välillä niiden tahdosta riippumatta tai jos niiden välillä ei ole sovittu muusta järjestelystä.
- 19 Lisäksi se esittää, että siviililain 1578 §:ssä, joka on dispositiivinen säännös, säädetään, että lainanottajalla on velvollisuus maksaa luottosopimukseen kirjattu nimellinen rahamäärä takaisin luotonantajalle riippumatta siitä, nousevatko vai laskevatko valuutan, jonka määräinen luotto on, arvot ennen maksupäivää, ja että tässä säännöksessä vahvistetaan ”rahan nimellisarvon periaate”, joksi sitä Romanian oikeuskirjallisuudessa kutsutaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että Sveitsin frangin vaihtokurssi oli pääasiassa kyseessä olevassa sopimussuhteessa noussut kyseisen luottosopimuksen tekohetken 8.11.2007 ja ensimmäisessä oikeusasteessa 16.3.2015 nostetun kanteen välisenä aikana 204,12 prosenttia lainanottajien vahingoksi.
- 20 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee myös, että 20.9.2017 annetun tuomion Andriciuc ym. (C-186/16, EU:C:2017:703) jälkeen Romanian tuomioistuinten oikeuskäytännössä on katsottu pääasiallisesti, että kun sopimusehtojen kohtuuttomuuteen vedotaan, kansallisten tuomioistuinten on tutkittava ensisijaisesti, onko riitautetuissa sopimusehdoissa kyse siviililain 1578 §:n kaltaisen dispositiivisen kansallisen säännöksen soveltamisesta, ja jos näin on, kyseiset sopimusehdot on direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdan perusteella jätettävä sopimusehtojen kohtuuttomuuden arvioinnin ulkopuolelle. On kuitenkin käynyt ilmi, että kyseisiä asioita käsitelleillä tuomioistuimilla ei ole viimeksi mainitussa tapauksessa ollut mahdollisuutta arvioida elinkeinonharjoittajan sopimuksentekoa edeltävää käyttäytymistä ja erityisesti sitä, onko elinkeinonharjoittaja noudattanut kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdasta johtuvaa velvollisuuttaan antaa kuluttajalle tietoa vai ei.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii näin ollen ensinnäkin sitä, mitä metodologiaa valuuttakurssiriskiä koskevaa sopimusehtoa tutkittaessa on noudatettava, jolloin se pohtii, onko tällaista sopimusehtoa tutkittava ensin kyseisen 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen vai kyseisen 4 artiklan 2 kohdan mukaisen avoimuutta koskevan vaatimuksen kannalta.
- 22 Tämä tuomioistuin haluaa tietää toiseksi, että jos tuomioistuimet, joiden käsiteltäväksi asia on saatettu, tutkisivat riidanalaista sopimusehtoa ensisijaisesti direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan kannalta ja katsoisivat elinkeinonharjoittajan jättäneen noudattamatta kyseisen säännöksen mukaista ennakkotietojen antamista koskevaa velvollisuutta, olisiko kyseisellä elinkeinonharjoittajalla tästä laiminlyönnistä huolimatta mahdollisuus vedota kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaiseen sopimusehtojen kohtuuttomuuden arvioinnista tehtävään poikkeukseen.
- 23 Tässä tilanteessa Tribunalul Galați päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa, sellaisina kuin niitä on tarkasteltu 20.9.2017 annetussa tuomiossa Andriciuc ym. (C-186/16, EU:C:2017:703), tulkittava siten, että kun kyseessä on valuuttakurssiriskiä koskeva, kansallista säännöstä vastaava sopimusehto, kansallinen tuomioistuin on velvollinen arvioimaan ensisijaisesti [kyseisen] 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn kiellon merkityksellisyyttä asian kannalta, vai onko

sen arvioitava, onko elinkeinonharjoittaja noudattanut [kyseisen] 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä tietojenantovelvollisuutta, ilman että sen pitäisi ensin arvioida asiaa saman 1 artiklan 2 kohdan säännösten perusteella?

- 2) Onko direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jos elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut velvollisuutta antaa kuluttajalle tietoja ennen luottosopimuksen tekemistä, se voi vedota [kyseisen] 1 artiklan 2 kohdan säännöksiin ja vaatia, että valuuttakurssiriskiä koskeva, kansallista säännöstä vastaava sopimusehto jätetään kohtuuttomuutta koskevan arvioinnin ulkopuolelle?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 24 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaan on niin, että jos ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä tai jos ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä, unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä.
- 25 Kyseistä määräystä on sovellettava nyt esillä olevan ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdella kysymyksellään, joita on syytä käsitellä yhdessä, pääasiallisesti, onko direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetaan kansallisen oikeuden dispositiivista säännöstä heijastavaa, väitetysti kohtuutonta sopimusehtoa koskeva riita-asia, sen on tutkittava ensisijaisesti kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen vaikutus, vai onko sen tutkittava sopimusehtojen kohtuuttomuuden arvioinnista tehtävän poikkeuksen, josta säädetään mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa, vaikutus, ja – jos tätä jälkimmäistä menettelytapaa olisi noudatettava – voiko elinkeinonharjoittaja, joka ei ole noudattanut mainitusta 4 artiklan 2 kohdasta johtuvaa avoimuutta koskevaa velvoitetta, vedota silti mainittuun 1 artiklan 2 kohtaan estääkseen tällaisen sopimusehdon kohtuuttomuuden tutkimisen.
- 27 Tässä yhteydessä on muistutettava, että yhtäältä direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdassa sen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään ”pakollisia lakeja tai asetuksia heijastavat sopimusehdot” ja että tämä ilmaus kattaa kyseisen direktiivin johdanto-osan 13. perustelukappaleen valossa sekä kansallisen oikeuden säännökset, joita sovelletaan sopimuspuolten välillä niiden tahdosta riippumatta, että säännökset, jotka ovat dispositiivisia eli joita sovelletaan suoraan lain nojalla silloin, kun sopimuspuolten välillä ei ole sovittu muusta järjestelystä (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Mikrokasa ja Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, 50–53 kohta ja tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 23–25 ja 28 kohta).
- 28 Unionin tuomioistuin on esittänyt tämän tulkinnan direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdasta riippumatta siitä, että direktiivin 93/13 kyseisen säännöksen ranskankielisen ja romaniankielisen version sanamuodon välillä on eroja, joihin myös ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nyt esillä olevassa menettelyssä viittaa (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 32–34 kohta).

- 29 Direktiivin 93/13 säännösten soveltamatta jättäminen, josta tässä säännöksessä säädetään, on oikeutettua sillä perusteella, että on oikeutettua olettaa, että kansallinen lainsäätäjä on saattanut tasapainoon tiettyjen sopimusten sopimuspuolten kaikki oikeudet ja velvollisuudet, ja tämän tasapainon unionin lainsäätäjä on nimenomaisesti pyrkinyt säilyttämään (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Mikrokasa ja Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, 54 kohta ja tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 26 kohta).
- 30 Toisaalta kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksesta siitä kohtuuttomien sopimusehtojen sisällöllisestä valvontajärjestelmästä, josta on säädetty tällä direktiivillä toteutetun kuluttajien suojajärjestelmän yhteydessä, ja tätä poikkeusta on sovellettava mainitussa 2 kohdassa tarkoitettuun kahteen ryhmään kuuluviin sopimusehtoihin edellyttäen, että kyseessä oleva sopimusehto on laadittu kyseisestä säännöksestä johtuvan avoimuutta koskevan vaatimuksen mukaisesti selkeästi ja ymmärrettävästi (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2017, Andriuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 34, 35, 43 ja 44 kohta ja tuomio 3.9.2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 ja C-252/19, EU:C:2020:631, 65 ja 66 kohta).
- 31 Kun kyse on siitä, millainen suhde vallitsee direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdan ja sen 4 artiklan 2 kohdan välillä, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin on vastattava – kuten sekä Romanian hallitus että Euroopan komissio yksimielisesti ehdottavat –, että tuomioistuimen, jossa on saatettu vireille pääasiassa kyseessä olevan kaltainen riita-asia, on annettava etusija arvioinnille, joka koskee direktiivin 93/13 soveltamisalan ulkopuolelle jättämistä, josta säädetään sen 1 artiklan 2 kohdassa, eikä arvioinnille, joka koskee sopimusehtojen kohtuuttomuuden valvonnasta tehtävää poikkeusta, josta säädetään kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa.
- 32 Tämä lähestymistapa on nimittäin välttämätön, koska on ilmeistä, että mitä tahansa unionin oikeuden välinettä voidaan soveltaa tiettyyn tilanteeseen vain siltä osin kuin se kuuluu kyseisen välineen soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 18.10.1990, Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja määräys 3.7.2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, 28–32 kohta).
- 33 Lisäksi on täsmennettävä, että jo direktiivin 93/13 rakenteesta ilmenee selvästi, että sopimusehdon mahdollisen kohtuuttomuuden arviointi direktiivin säännösten ja erityisesti sen 4 artiklan kannalta edellyttää sitä, että ensin määritetään, kuuluuko asianomainen sopimusehto kyseisen direktiivin soveltamisalaan, kun huomioon otetaan erityisesti mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetty direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jättäminen.
- 34 Tästä syystä unionin tuomioistuin totesi 20.9.2017 antamassaan tuomiossa Andriuc ym. (C-186/16, EU:C:2017:703, 30–32 kohta), että kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia oli saatettu, oli arvioitava ottaen huomioon asianomaisten luottosopimusten luonne, yleinen rakenne ja määräykset sekä se oikeudellinen ja tosiasiallinen asiayhteys, johon kyseiset sopimukset liittyivät, heijastiko pääasiassa kyseessä ollut sopimusehto, jonka mukaan luotto oli maksettava takaisin samassa valuutassa kuin se oli myönnetty, direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla kansallisen lainsäädännön pakottavia säännöksiä, ja vasta jos kyseinen tuomioistuin toteaisi, että asianomainen sopimusehto ei kuulunut kyseisessä säännöksessä säädetyn poissuljennan soveltamisalaan, sen oli harkittava kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan soveltamista.

- 35 Romanian hallitus ja komissio ovat nyt käsiteltävässä asiassa tosin esittäneet varauksia, jotka koskevat sitä, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen sopimusehto, jonka sisältö on esitetty tämän määräyksen 8 kohdassa, todellakin direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen alaan.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä seikoista käy kuitenkin ilmi, että se katsoo yhtäältä, että tällainen sopimusehto heijastaa siviililain 1578 §:ssä vahvistettua rahan nimellisarvon periaatetta, ja toisaalta, että kyseinen pykälä on tämän määräyksen 27 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettu dispositiivinen säännös eli säännös, jota sovelletaan sopimukseen silloin, kun sopimuspuolten välillä ei ole sovittu muusta järjestelystä.
- 37 Tästä on huomautettava, että saman näkemyksen oli samaan kansalliseen säännökseen liittyvässä, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiayhteydessä omaksunut myös se romanialainen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka saattoi unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi 9.7.2020 annettuun tuomioon Banca Transilvania (C-81/19, EU:C:2020:532, 30 kohta) johtaneen asian.
- 38 Tästä yksinomaan asiaa käsittelevien kansallisten tuomioistuinten tehtäviin kuuluvasta oikeudellisesta luonnehdinnasta seuraa, että sopimusehto, jonka kohtuuttomuuteen pääasian kantajat vetoavat, heijastaa kansallisen oikeuden dispositiivista säännöstä, joten kyseinen sopimusehto kuuluu direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn poissuljennan soveltamisalaan, eikä se siten kuulu direktiivin soveltamisalaan (ks. analogisesti tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 31 ja 37 kohta).
- 39 Lisäksi on täsmennettävä yhtäältä, että sillä, että sopimuspuolilla on mahdollisuus poiketa kansallisen oikeuden dispositiivisesta säännöksestä – kuten asia nyt käsiteltävässä asiassa Romanian hallituksen ja komission mukaan on –, ei ole merkitystä ratkaistaessa, jääkö tällaista säännöstä heijastava sopimusehto direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdan nojalla kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 35 kohta).
- 40 Toisaalta sillä, että sopimusehdosta, joka heijastaa jotakin direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista säännöksistä, ei ole erikseen neuvoteltu – kuten asia nyt käsiteltävässä asiassa Romanian hallituksen mukaan on –, ei ole vaikutusta sopimusehdon sulkemiseen mainitun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 36 kohta).
- 41 Siltä osin kuin kyse on direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdasta johtuvan avoimuutta koskevan vaatimuksen mahdollisesta vaikutuksesta, johon erityisesti jälkimmäisessä kysymyksessä viitataan, unionin tuomioistuimen ei ole tarpeen lausua siitä, sillä koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä oleva sopimusehto heijastaa sen dispositiiviseksi luonnehtimaa kansallista säännöstä, mainittuun sopimusehtoon ei sovelleta kyseisen direktiivin säännöksiä sen 1 artiklan 2 kohdan nojalla (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, 38 kohta).
- 42 Edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetaan kansallisen oikeuden dispositiivista säännöstä heijastavaa, väitetysti kohtuutonta sopimusehtoa koskeva riita-asia, sen on tutkittava ensisijaisesti

kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen vaikutus eikä sopimusehtojen kohtuuttomuuden arvioinnista tehtävän poikkeuksen, josta säädetään mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa, vaikutusta.

Oikeudenkäyntikulut

- 43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on määrännyt seuraavaa:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 1 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetaan kansallisen oikeuden dispositiivista säännöstä heijastavaa, väitetysti kohtuutonta sopimusehtoa koskeva riita-asia, sen on tutkittava ensisijaisesti kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen vaikutus eikä sopimusehtojen kohtuuttomuuden arvioinnista tehtävän poikkeuksen, josta säädetään mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa, vaikutusta.

Allekirjoitukset